

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

ความหมาย

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของคำว่า "มูลฝอย (Solid Wastes)" หมายความว่า ของเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือกิจกรรมซึ่งโดยปกติจะเป็นของแข็ง (Solid) หรือกึ่งของแข็ง (Semisolid) และจะถูกทิ้งหลังจากมีการใช้หรือเมื่อไม่มีความต้องการ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของคำว่า "มูลฝอย" หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว วัสดุสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น ๆ

คำนิยาม

กรมควบคุมมลพิษ (แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ, 2559, น. 7) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ดังนี้ ขยะมูลฝอย ตกค้าง หมายถึง ขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปทิ้งในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ทั้งนี้ไม่รวมขยะมูลฝอยที่ทิ้งหรือค้างตาม พื้นที่ว่างทั่วไป ขยะมูลฝอยชุมชน หมายถึง ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ใน ชุมชน เช่น บ้านพักอาศัย สถานประกอบการค้า แหล่งธุรกิจ ร้านค้า สถานบริการ ตลาดสด และสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ ขยะอินทรีย์จำพวกเศษอาหารต่าง ๆ เศษใบไม้ เศษหญ้า ขยะรีไซเคิลจำพวกแก้ว กระจก โลหะ พลาสติก อลูมิเนียม ยาง และ ขยะทั่วไป จำพวกเศษผ้า เศษไม้ และเศษวัสดุต่าง ๆ

ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยสามารถแบ่งตามลักษณะทางกายภาพของขยะได้เป็น 4 ประเภท (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2555) ได้แก่

ขยะย่อยสลาย (Compostable waste) หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้นับเป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึง 64% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระจังเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมาก เป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ 30% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

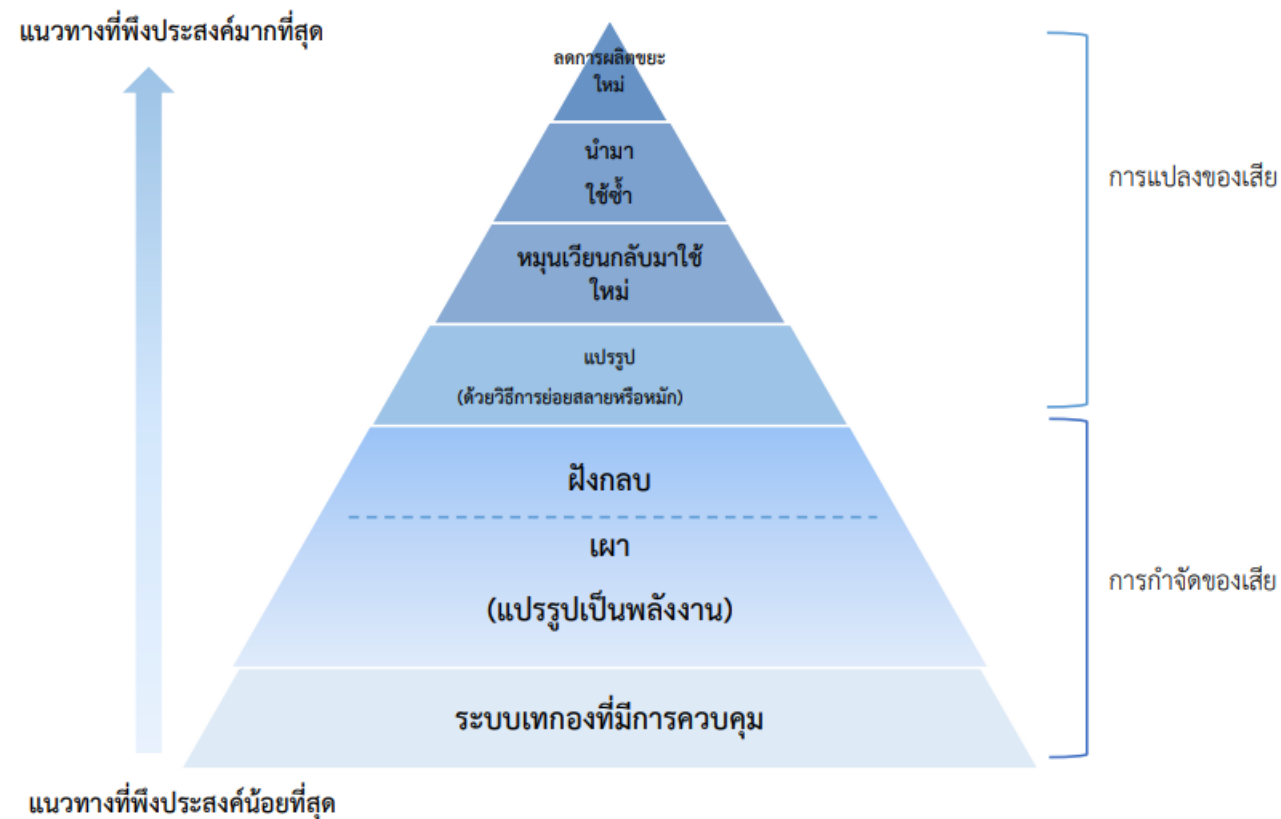
ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือ มูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุธรรมชาติไวไฟ วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืชทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระจังสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

ขยะทั่วไป (General waste) หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกใส่เศษอาหาร โฟมใส่อาหาร พลาสติกห่ออาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของต่างประเทศ

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับนานาชาติมีการรวมตัวเป็นสมาคมชื่อ สมาคมขยะมูลฝอยสากล (International Solid Waste Association: ISWA) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ และตระหนักถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ลำดับแนวทางการจัดการขยะ (Waste Hierarchy) ตามหลักสากลลำดับแนวทางการจัดการขยะปรากฏขึ้นครั้งแรกใน Pollution Probe เมื่อปี พ.ศ. 2542 ลำดับแนวทางดังกล่าวรู้จักกันทั่วไปว่าหลัก 3Rs ได้แก่ Reduce Reuse Recycle ต่อมาได้มีการเพิ่ม Recovery และเรียกกันต่อมาว่า 4Rs โดยลำดับแนวทางการจัดการขยะดังกล่าวได้คำนึงถึงเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม สังคม และการจัดการ (The World Bank, 27)

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศสวีเดน

สวีเดนเป็นประเทศที่บริหารจัดการขยะได้ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งและยังถือเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการขยะของโลก ด้วยปัจจัยหลายประการ 1) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและการนำกลับมาใช้ใหม่ ในลักษณะของสมาคมชื่อ สมาคมบริหารจัดการขยะสวีเดน (Avfall Sverige) 2) ความตื่นตัวด้านพลังงานและการรักษาสິงแวดล้อมของประเทศที่เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 และจิตสำนึกต่อส่วนรวมของประชาชนชาวสวีเดนและ

การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในการกำจัดขยะ

วิธีการกำจัดของประเทศสวีเดน (waste treatment) มี 4 วิธี ได้แก่

- 1) การหมุนเวียนวัสดุกลับมาใช้ใหม่
- 2) การบำบัดด้วยวิธีทางชีวภาพ
- 3) การแปรรูปขยะเป็นพลังงาน
- 4) การฝังกลบ

ทั้งนี้ หากพิจารณาจากแผนภูมิด้านล่างพบว่า แนวโน้มการกำจัดขยะใช้วิธีการแปรรูปขยะเป็นพลังงานมากที่สุด ขณะที่การกำจัดโดยการฝังกลบเป็นวิธีการที่ใช้น้อยที่สุด

แผนภาพที่ 4 แสดงวิธีการกำจัดขยะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 - 2559

หน่วย : ล้านตัน

